

Documinte vechi

pentru istoria nationala Transilvania.

RECOGNITIONALES JOANNIS CORVINI DUCIS

quod

Joannes Bykli Castellanus Castri Hunyad Castrum Hunyad, et Castella Monostor, Mursina, et Haczeg familiaribus Joannis Ducis resignaverit 1504.

Nos Joannes Corvinus Liphoviae Dux, nec non Regnorum Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae Banus. Memoriae commendamus, quod quia fidelis noster Egregius Joannes Bykli de Bikol Castellanus Castri Nri Hwnyod ipsum Castrum nostrum Hwnyod simul cum castellis Monosthor, Mursyna et Hatzag appellatis, eorundemque pertinentiis, ad eosdem Castrum et Castellis spectantibus, et pertinentiis, quod et quae idem Johannes Bykli hactenus pro officiolatu a nobis tenuit, ac pariter cum cunctis tormentis, machinis, ingeniis, pixidibus, bombardis, et aliorum ingeniorum generibus, eorumque attinentiis, scilicet dictorum Castri et Castellorum nostrum competen. victualibus de voluntate, et comissione nostris manibus Egregiorum Emerici Thewrek de Ennynggh et Stephani Istwánffy de Kis aszonfalva familiariorum nostrum restituit et resignavit. Ideo nos eundem Johannem Bykli de et super hujusmodi dictorum Castri Castellorumque nostrum ac pertinentiarum eorundem, nec non ingeniorum, et victualium restitutione et plenaria omnimodaque resignatione quietum, et expeditum reddimus et commisimus. Imo reddimus et comittimus modis omnibus absolutum Harum nostrarum manupropria, sigilloque Nostris consignatarum vigore et testimonio Literarum mediante. Datum in

Castro Nostro Krappyna. In vigilia festi assumptionis Beatissimae Marie Virginis. Anno D. 1504. Joannes Corvinus, Dux. Manuppra. (L. S.)

Originale in duplici papyro patenter emanatum sigilloque Annulari ejusdem Ducis super cera rubra papyro obducta impressivo communitum exstat in Archivo fisci R. Tranniei fasc. 88. Lib. I. Tom. I. Litt. B.

RELATORIAE

quod

Casparus Török de Birtz et Enning ejusque Fratres statuti fuerint in loco Thulia dicto in Ctu Hunyad habito Anno 1513.

Capitulum Ecclae Alb. Trannae omnibus etc. Optimae rationis industria per hoc revera non in merito commendatur, quod ea ipsa rebus humanis succurrens oblivionisque nubilo sagaci provisione obvians mortaliu gesta praecordiis digniora Larum Testimonio mandavit perpetuari. Proinde ad Universorum Notitiam harum serie volumus pervenire, quod nos Literas Serenissimi Ppis Dni Uladisl. D. G. Regis Hung. etc. recepimus in haec Verba:

Uladisl. D. G. Rex Hungariae etc. quia nos illi Donationi, et perpetuali Collationi, quam Illustris Pps. Dnus. Georgius Marchio Brandenburger. mediantibus suis Literis, ad et super quodam loco Thulya vocato in pertinentiis Castri sui Hunyad prope quandam aquam Fejérviz nuncupatam in territorio ejusdem Possionis ipsius Bircz vocato in Cottu ipso Hunyadien. existen. habito, Fideli Nro nobili Casparo Török, ac per eum Nicolao et Naán similiter Török, fratribus ejusdem fecissé dignoscatur, Nrum Regium et gratiosum consensum praebuerimus; et nihilominus totum, et omne jus

Nrum Regium, si quod etc. in perpetuum contulerimus, velimusque eosdem per Nostrum et Vestrum homines legitime facere introduci. Super quo fidelitati vestrae harum serie firmiter praecipientes mandamus, quatenus Vestrum mittatis hominem pro Testimonio fidedignum, quo praesente Petrus de Zalasd aut Nicolaus Szotyori vel Béke de Leczene*), sive Petrus Zacharies, neve Stephanus More de Farkadyen, sin Franciscus Mard-sina seu Gregorius de Zacharies aliis absentibus etc. (reliqua juxta solitum stilum. mandati statutorii). Datum Posenii Sabb. prox. p. festum S. Corporis Crti. An. ejusdem 1515 Regnor. nostr. Hung. An. 25. Bohaem. vero 45.

Nos igitur mandatis ejusdem S. Dni Nri Regis per omnia, ut tenemur obedire, cupientes una cum praefato Beke de Leczene homine Suo Regio Nostrum hominem videlicet discretum Magistrum Stephanum altaris R. Mathaei Apost. et Evang. in hac Ecclesia Nostra praedicta fundati Rectorem, ad praemissam Introductionem et Statutionem fideliter peragendam Nro. pro Testimonio transmisimus fidedignum. Tandem iidem ad nos reversi pariformit. nobis retulerunt eo modo: quomodo ipsi feria V. prox. a. fest. B. Mariae Magdal. nunc transactum ad praedictum locum Thulya vocatum vicinis et cometaneis ejusdem Universis, et Signanter Nobilibus. Petro de Zalasd, Joanne Mathé de Rákosd altero Joanne de prefato Leczene, Andrea Dáán et Joanne de Csolnakos, altero Joanne Cseh de Nádábor Vice Castellano dicti Castri Hunyad, item Ladislao de Eadem Nádábor, Luka de Ploszka, Joan de Cserbel, Joanne de Felső ruda Ladislao de Also Ruda, Michaela de Poynicza, Keneziis, praeterea circumspicis et providis etc. (sequuntur nomina quorundam colonorum de Hunyad, Bircz et Buda) innibi legitime convocatis et praesentibus etc. (reliqua juxta solitum stilum statutoriarum nullo contradictore apparente). Datum 15. die diei Introductionis et Statutionis praenotatarum An. Dni. (i. e. 1515.) Venerabilibus Dnis Francisco Praeposito Gregorio Cantore absentibus.

(L. S. pendentia.)

Orig. in a. f. fasc. 88. Lib. I. Tom. I. Litt. D.

NECROLOG.

Consantit de Sotietatea de Lect. a Jun. Romane Oradiane la mórtea lui Ioan Bran, fostului jurist si membru factual al Sotietatei.

O lira-mi intristata, apoteosa canta;
Radica sus la Ceruri, pe cel ce a morit,
Perind d'in a vietiei gradina ca u planta.
Ce vescedi inante de ce a infflorit!

Crudel'a mórte éra ingite u sperare
Ce gíntea cea Romana nutrea cu dulce dor:
Vieti'a cresce pomul, folosul mórtea are
Rapindu-l' de la dens'a cu crudul seu omor.

Geniul, teneré'ti'a nu'mmóia crud'a mórte.
Ce cu finitia rece nu sente indurari.
Asia pe-acest'a june cadíu amar'a-i fórte.
Perind a lui vietia ca picur intru mari.

Alui vietia scurta fusese una flóre
Ce fara a deschide, de sóre fu destins.
Trecea a lui vietia pe cale 'ncantatória
De mórtea cruda inse fu in adenc depins.

Inbia a sa natiune cu anima ferbinte
Ofta cu zel, ca gíntea se póta infflori:
Dar anim'a-i recita, amóre catra gínte
Incéta a sentire, incéta a dori!

Amórea in vietia cu dulce nu-i-surise:
Avere, demnetate nu l'a impregiurat.
A sa vietia numai natiunei consantise,
De care'a invediosul pament l'a despoiat.

U lacrima 'nfocata, fratiésca sarutare
Nu l' petrecú pe densul in recele pament.
Dar Musele saluta cu désa lacrimare
A lui vietia scurta, si tristul lui morment.

Pamentului tierin'a, ear Ceriului ei lasa
Un suflet numai pentru natiune ardietoriu:
'Natiunei suvenirea si numele-i remase,
Si mórtea sbóra 'n fala, ca un invingatoriu.

Te 'ntrista pe mormenturi, natiune despoiat
De juni dielosi si geni, cari mórte-i-pótopi;
Blastem pe tine jace, ca mórte'a-i conjurata
Din primele-ti sperantie a stinge, a rapi!

Din comisiunea Sotietatei:

Carol Gramma.

*) Hodie Lindaína Cottus Hunyad.

ΣΥΝ ΑΝΘΡΩΣΤΩΝ ΛΑ ΝΕΟΛΟΓΙΣΜΩΝ.

Παύση κβεντε δικъ акът маі не зрѣтъ de-
spre терминъчизніе віе, віе ші вер.

Ка съ се поатъ дп лъкрѣл ачеста маі віе
жѣдека, съ фак зп естрас ал деспѣтъреї дела диче-
пѣт пѣпъ акът:

1) Пела диченетѣл прѣтъверей а англѣи трекът
зп артиклъ дп Телеграфъ — възжидѣсе къ зпїи те-
перї дпоиторї де ворве дптръ зпеле ші взне фак
песте скімосітърї пестѣверівіе къ префачереа во-
челор дп лат. дп ром., ші дптродѣк дп лѣмва
поастръ ші не пемаї аздітѣл вер къ дпльтърареа
лзі віе, че се аѣл дп крѣдї ші дп лѣмва постръ а
попорѣлѣї, — дп деспѣтъренте пофіндїл а фї маі
къ възгаре де самъ, ші маі стемпѣрадї.

2) Дп контра ачестей соѣтърї еасъ зп Фоаїе
сз Npї 16 ші 17 дп а, т. зп артиклъ къ сіпѣл пдїн
де ворве, ші де асеменѣрї соѣстече; дпсѣ аргъ-
мїнте дп лѣмва поастръ пентрѣ ставерїреа лзі вер
(ваї къ аспрѣї) пѣ сѣнт: Чї тот че есте, стѣ дп
ачеасга провокаре: Провокът не Дса амї верїфіка
терминъчизнеа тѣкар къ зп есемплъ дп тоате
крѣдїе ром. кѣте сеаз скріс вер (верѣ) сеаз ті-
пѣрїт пѣпъ ла 1700 ші провокът къ дпкредїн-
даре, къ шгїт, къ пѣ ва аѣла пїчї зпѣл, дпн контръ
неологістїї аз фортъ векїз пентрѣ терминъчизнеа
дп вер, де знде апої зшор нот тѣрна ші алте
кзвіпте дп фортъ векїз. — Апої зїк маї дпколо
къ форма ачеасга векїз е ла італї, карїї зїк: go-
dover, piasever, ші фїнд къ пої ам венїт дп Італїа
е ал постръ дарѣ вер, къ віе пїче лзі Чїчероне
аз пѣкѣт.

3) Дп Фоаїа дп англ трекът сз Np. 26 дп пѣт-
тѣл ал 2. се фаче дестѣл ачестей провокъчїзні дп-
фржпжидѣсе аргѣментареа амїе: Пѣпъ кжнд пої vom
аѣла дп лѣмва поастръ форме дѣпъ каре съ не
дпдрентѣт, съ пѣ не лѣтм дѣпъ алте форме стрѣпне
ш а. — Апої пѣзмаї зп есемплъ, чї дпкъ трїї
адѣче дпїпте адекъ пе: ставїл, орї ставїл, деа-
вїл ші мовїл. — Макаре де ачестеа маї сѣнт дп
лѣмва поастръ прѣкът: ші дела ковейї, ковееат се
фаче: ковїл. — Акът сокотеем, къ фрѣнції про-
вокъторї пѣрѣдѣлѣ віе, къ форма де сз деспѣтъ
че аѣл дп лѣмва поастръ дп віе ші віе дп
токма ка ла латїнї ші італї, ші амїе се вор ро-
трапе: аз ватер къ ворве апалоаде дп лѣмва поа-
стръ вор прова кѣт де кѣт чева пентрѣ вер.

4) Дпсѣ дп Npї 46, 47 ші 48 дп Фоаїа а.
т. се ворвенте фортѣ шалте пентрѣ вер, фѣрѣ де

а се маї адѣче вре о провѣ. врѣп аргѣмент алтѣ-
де кѣт къ італїї аз вер, ші еасга е форма чеа
кѣпъ дѣпъ фїреа лѣмвей поастрѣ, ші ачеасга пѣмаї
есте де прїмїт; еарѣ чеаеа дп лѣмва поастръ
аѣлате ка пенте стерпїтърї де рїс се важокореск.

5) Дечї ек акът маї не зрѣтъ амїе маї аргѣ-
ментѣл дпкъ пентрѣ віе ші віе ром. а) Тоатѣ
матерїа кѣтїватѣ сѣпѣне а фї фост матерїа чеа
не кѣтїватѣ, дпн кареа сѣз кѣтїват еа: амїе ші
лѣмва латїнѣ чеа кѣтѣ пресѣпѣне, къ аз фост
о лѣмвѣ пекѣтѣ дпн кареа сѣз кѣтїват еа; пре-
кът аз ші фост, ші ачееа аз фост лѣмва попорѣ-
лѣї roman. Латїнїї пн лѣмва кѣтѣ аз дптродѣс
терминъчизнеа билїс; де ар фї маї фост ші алтѣ
формѣ, прѣкът: vile, vale, ver, поате къ ар фї
маї ітродѣс ші врѣна де ачеле; дарѣ фїнд къ пѣз
дптродѣс, такар лзі Чїчероне пѣї пѣлѣча билїс, пѣ
пѣтем дпкелѣ ші ма ачеле, чї пѣмаї ла билїс: амїе
дарѣ дп лѣмва попорѣлѣї roman аз фост терми-
пѣчїзнеа биле, пе кареа латїнїї дп лѣмва кѣтѣ
дѣпъ гречїе аз форматѣ дп билїс. — Акът дарѣ
фїндкъ лѣмва поастръ аз фост шї есте лѣмва по-
порѣлѣї roman чеа пекѣтѣ, дпн кареа сеаз фост
кѣтїват лѣмва латїнѣ чеаа дпн граматѣчї, де аїчї
сілїдї сѣпѣтм а дпкелїа: дп лѣмва поастръ аз фост
віе віе маї дпїпте де лѣмва кѣтѣ латїнѣ!

б) Ла дптемпларе кжнд дп лѣмва поастръ
пѣ сар аѣла терт. віе, віе ші ар девїї сѣ о
дптродѣчѣт; атѣнчї іо сокотеск, къ сар кѣдеа, сѣ
кѣгѣт дп лѣмва поастръ дпн чеаеа патрѣ о фортѣ,
кареа сѣ пѣ деѣпересе мѣлѣт дела латїна ші
італїа, акът віе ші віе токма се ловеск къ амен-
доае; еарѣ вер ар деѣперѣ лѣмва де парте сп.
ес. nover дп лок де nobile, duraver шї durable,
staver ші stabile, сѣнт де парте зпа де алта къ
асемепареа. —

с) Еарѣ акът дѣпъ одатѣ сѣ шї аѣл дп
лѣмва поастръ віе ші віе ші токма се потрї-
веск, асеменѣ зпа къ алта ка песте сѣрорї адепѣ-
рате, пѣ маї рѣмѣне пїче о кѣсѣ, пїче о дпдїоїелѣ
де а се маї контрѣрїа чїмеа.

д) Се vede дпн провокъчїзне адрїат: кѣтѣ
апѣрѣторїї лзі вер дпкъ цѣ аз шгїт, къ се аѣл
дп лѣмва поастръ зѣрп. віе ші віе, де ачееа
сѣз аазпекат а дптродѣче пе вер.

е) Вер дпїптеа зпа е дп фортѣ паре прѣпѣс,
кѣї корчїтърѣ немѣдеск, ші доарѣ пѣмаї дп пѣр-
дїе Італїї де естѣ дп гравї, зндесѣ асеменѣлї
італїї къ немѣдїї, асеменѣ лѣмвѣ арї пѣлѣт ер. —
Шї пѣї фортѣ волѣрїкѣ, фїнд къ арѣ фѣлѣ пе

зрѣтъ; дн итали ши романа тоате ворбеле есѣ дн
вокале не зрѣтъ, пѣтаи ачест вер нѣ. — Latinе ле
fel, mel ш. а. rom. се зик: вере, мере; дакъ ар фи
вер фѣкѣт дѣнѣ фѣре романикъ дѣн вѣле, ар авѣ
дн fine е адекъ: вере, амавере.

Latinѣ vel, не rom. се зиче нѣ вер — ги орѣ
сеах верѣ, прекъит: орѣ чине сеах верѣ чине; еар нѣ
вер чине. — — Dѣнд даръ кѣ амѣдоае тѣнѣле
фанатистѣл дѣнвѣстик дн латѣрѣ, сѣ фѣм маѣ до-
шолѣ ши кѣ маѣ таре вѣгаре де самъ дѣтрѣ лѣ-
сареа ши дѣтродѣчереа ворбелор. Проведереа теа
ме асекѣреасъ: кѣ мѣлг доѣ аѣ, ши се ва дѣнѣиѣга
о содѣетате магарѣ дн кавселе лѣгератѣрѣ поастрѣ!!

Дн 3. Iансарѣ к. в. 1854,

М. П.

ЖИЖИА

Лецендѣ имитатѣ дѣуре зѣчера попоранѣ.

(Дѣкеѣреа.)

Атѣнѣ де ла Рѣсѣрѣт
Пѣгѣнѣ варварѣ кѣ крѣзѣме,
Дн Молдова аѣ венѣт,
Дн атѣта, зеѣ, кѣтѣме,
Кѣ маѣ лесне не ера
Фрѣнзеле а нѣтера.

Де кѣцѣтѣл стѣрпѣторѣ,
Зѣчеа 'и царѣ столѣрѣ крѣнте,
Нѣтаѣ отѣл фѣзѣторѣ
Адѣпост аѣла ла нѣнте,
Пре поѣ Скѣтѣла а лѣса
Дѣрѣшѣнтѣла нѣ ерта.

Не кѣнд поаптеа не рѣгатѣ,
Лѣпгѣ-алтаре, пропѣтернѣте,
Трѣтѣрѣнде аскѣлатѣ
Кѣм вѣнеаѣ столѣрѣ темѣте,
Де каѣ тропот сѣнѣторѣ
Фреатѣт дѣнд фѣорѣторѣ.

Ка порѣшѣл сѣнѣшѣнтат,
Кѣнд де вѣлѣ се вѣнеаѣ,
Сѣв арѣнѣ сѣре-а фѣ скапат
А ле тамѣт, тѣнѣлеаѣ,
Аша тоате ам кѣзѣт

Дн цѣнѣнѣ ла'ѣл Крѣчѣѣ скѣт.

Doamne! zic'am, de năi vrea
Сѣ не шѣнѣтѣ прѣн мѣнѣне,
De deoafinѣ а скѣпа
Фѣлѣцерѣл сѣ не дегѣне,
Аѣ вѣвѣнте *), зѣ кѣвѣнт
Сѣ не 'нѣгѣ-ачест пѣшѣнт.

Атѣнѣ еакѣ рѣсѣрѣ
Прѣсте поѣ алѣ зѣлеѣ соаре,
Спаѣта дѣнтре поѣ перѣ,
Не сѣѣла о дѣлѣе воаре,
Аватѣ окѣѣ пре пѣшѣнтѣ,
Дар-пѣшѣнт еѣ нѣ маѣ сѣнтѣ!

Кѣ кѣ Скѣтѣл кѣѣндат,
Дн пѣшѣнт тѣ дѣнѣнд не,
Ши атѣнѣ сѣѣ реверѣсат
Прѣсте поѣ зѣа тѣрѣ,
Шѣнтре кѣре пѣшѣн фѣндѣ
Нѣтаѣ рѣзеле нѣтрѣндѣ.

Авола дѣнѣ'нѣ алтар
Сѣв о волѣтѣ крѣстѣлѣнѣ,
Не нѣстрѣаѣ зѣ-нѣ харѣ,
Пѣшѣн зѣа чеа сѣнѣнѣ,
Кѣнд крѣдѣнда ва аѣла,
Дн жѣдѣдѣ кѣвѣнѣ-са.

De л' Алтаѣ **) пѣн' ла Карпат,
Варварѣлор сѣнѣндѣ
Крѣвѣцѣл аѣ сѣлѣверат,
Ка н' арѣна дѣн нѣстѣе,
Нѣчѣ о зрѣтѣ де-аѣлор пас
Декѣт нѣтѣлѣѣ рѣтѣс.

Дар фѣртѣнеде кѣнд такѣ,
Шѣндѣле нѣ погѣ сѣ нѣгѣ,
Кѣар дѣн сѣнѣл честѣѣ лѣкѣ
Се дѣладѣ-а поастрѣ рѣгѣ,
Кѣтрѣ Дѣнѣнезѣла сѣнт
Пѣнѣр' а патрѣѣ пѣшѣнт

О тѣ! че аѣ азѣг,
Чѣст зрѣк пѣлѣ де мѣнѣне,
Фѣе 'н кѣцѣт тѣнѣрѣт
Ши ла тог непогѣл сѣнѣне:
„Пѣнѣтрѣ патрѣѣ ши Зеѣ
Сѣ просѣоаре траѣла сѣѣ!“

Кѣнд ачѣсте-аѣ дѣкеѣѣтѣ,
Се дѣкреадѣ а аѣнѣ'ндѣ,
Ши кѣ Dzina не дѣчетѣ
Пѣасѣеле се акѣѣндѣ!
Нѣчѣ алт отѣ о маѣ вѣзѣт,
Дар Лецѣнда нѣѣ тѣкѣт!

Г. Асакѣ.

*) Фѣнд дн вѣеаѣ.

**) Алтаѣ, нѣне де мѣнѣнѣ Асѣѣ централе, де
нде аѣ венѣт Алтѣла.